

ใบความรู้ที่ ๕ เรื่อง การท่องเที่ยวอาชยาน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ลีลาคำประพันธ์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง เสนาะกรรมวรรณา ลีลาคำประพันธ์

รายวิชา พื้นฐานภาษาไทย รหัส ท๑๔๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายกำหนดให้มีการท่องเที่ยวอาชยานอย่างจริงจังในสถานศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๔๒ เป็นต้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวอาชยาน ดังนี้

๑. เพื่อให้นักเรียนตระหนักในคุณค่าของภาษาไทย และให้ซาบซึ้งในความไพเราะของบท ร้อยกรอง
๒. เพื่อเป็นพื้นฐานในการแต่งคำประพันธ์
๓. เพื่อเป็นการสื่อในการถ่ายทอดคุณธรรม คติธรรม และข้อคิดที่เป็นประโยชน์
๔. เพื่อส่งเสริมให้มีจิตสำนึกทางวัฒนธรรมของคนในชาติในฐานะ “รากร่วมทาง วัฒนธรรม”

บทอาชยานที่กำหนดให้ท่องจำ

บทอาชยานที่ให้นักเรียนท่องจำนั้น แบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ บทอาชยานที่เป็นบทหลัก บทรอง และบทเลือกอิสระ

บทหลัก หมายถึง บทอาชยานที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนนำไปท่องจำเพื่อ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั่วประเทศ

บทรอง หมายถึง บทอาชยานที่ครูผู้สอนหรือสถานศึกษาเป็นผู้กำหนดให้นักเรียนท่องจำเสริม จากบท อาชยานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด (บทหลัก)

บทเลือกอิสระ หมายถึง บทอาชยานที่นักเรียนแต่ละคนเลือกสรรมาท่องเองด้วยความสมัคร ใจ หรือด้วยความชื่นชอบอาจเป็นบทร้อยกรองที่มีผู้แต่งไว้ หรือเป็นบทร้อยกรองที่นักเรียนแต่งขึ้นเอง หรือผู้ปกครองเป็นผู้แต่งขึ้นก็ได้แต่ต้องบอกได้ว่ามีเหตุผลอย่างไรจึงเลือกบทร้อยกรองนั้นๆ มาท่อง จำเป็นบทอาชยานของตนเองโดยความเห็นชอบของครูผู้สอน

บทร้อยกรองที่จะคัดเลือกให้เป็นบทรองและบทเลือกอิสระ ควรมีลักษณะดังนี้

๑. มีเนื้อหา ความยากง่ายเหมาะสมกับวัย
๒. มีความยาวพอเหมาะพอควร

๓. มีคุณธรรม คติธรรม ให้แนวทางการดำเนินชีวิตที่ดีงาม
๔. มีสุนทรียรสทางภาษา
๕. มีความถูกต้องตามฉันทลักษณ์
๖. มีรูปแบบที่หลากหลาย

การอ่านบทอาขยานตามหลักการทั่วไป

การอ่านบทอาขยานส่วนใหญ่เป็นการอ่านออกเสียง คือ ผู้อ่านเปล่งเสียงออกมาดัง ๆ ในขณะที่ใช้สายตากวาดไปตามตัวอักษร ยึดหลักการอ่านออกเสียงเหมือนหลักการอ่านทั่วไป เพื่อให้การอ่านออกเสียงมีประสิทธิภาพควรฝึกฝนดังนี้

๑. กวาดสายตาจากคำต้นวรรคไปยังท้ายวรรค และเคลื่อนสายตาไปยังวรรคถัดไปอย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องส่ายหน้าตามไป เพื่อเป็นการอ่านล่องหน้า ทำให้การอ่านออกเสียงต่อเนื่องกันไปโดยไม่สะดุด ชะงัก

๒. ฝึกเปล่งเสียงให้ดังพอประมาณ โดยพิจารณาถึงกลุ่มผู้ฟังและสถานที่ แต่ไม่ตะโกนควรบังคับเสียงเน้นเสียง ปรับระดับเสียงสูง - ต่ำ ให้สอดคล้องกับจังหวะลีลา ท่วงทำนอง และความหมายของเนื้อหาที่อ่าน

๓. อ่านด้วยเสียงที่ชัดเจน แจ่มใส ไพเราะ มีกระแสเสียงเดียว ไม่แตกพรา เปล่งเสียงจากลำคอโดยตรงด้วยความมั่นใจ

๔. ควรทรงตัวและรักษาอากัปกริยาให้ถูกวิธี จะช่วยให้ระบบกล้ามเนื้อต่างๆ ทำงานประสานกัน ทำให้เปล่งเสียงได้ดี มีท่วงทำนองเชื่อถือ ลักษณะการทรงตัวที่ถูกวิธีคือ ไม่ว่าจะยืนหรือนั่งอ่าน ลำตัวต้องตั้งตรงและอยู่ในอาการสมดุล ควรถือบท หรือหนังสือห่างจากสายตาประมาณหนึ่งฟุต ขณะอ่านพยายามให้ลำคอตั้งตรง เงยหน้าเล็กน้อย สบตากับคนฟังเป็นระยะๆ

๕. อ่านออกเสียงให้ถูกอักขรวิธี และต้องเข้าใจเนื้อหาของบทอาขยานนี้

๖. อ่านออกเสียง ร ล คำควบกล้ำ ให้ถูกต้องชัดเจน

๗. อ่านให้ถูกจังหวะและวรรคตอน

๘. พยายามอ่านให้ได้อารมณ์และความรู้สึกตามเนื้อหา

การอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะ

การอ่านบทอาขยานเป็นทำนองเสนาะช่วยให้บทอาขยานนั้นมีความไพเราะ เกิดความสนใจจดจำบทอาขยานได้ดี และสนุกสนานยิ่งขึ้น การฝึกอ่านทำนองเสนาะมีขั้นตอนดังนี้

๑. อ่านเป็นร้อยแก้วธรรมดาให้ถูกต้องชัดเจนตามอักขรวิธีก่อน ทั้ง ร , ล ตัวควบกล้ำอ่านออกเสียงให้ตรงตามเสียงวรรณยุกต์

๒. อ่านให้ถูกจังหวะวรรคตอน การอ่านผิดวรรคตอนทำให้เสียความ

๓. อ่านให้สัมผัสคล้องจองกันเพื่อความไพเราะ

๔. อ่านให้ถูกทำนองและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิด ซึ่งคำประพันธ์แต่ละชนิดจะมีบังคับจำนวนคำสัมผัส หรือคำเอก คำโท แตกต่างกัน การอ่านทำนองเสนาะจึงต้องอ่านให้ถูกต้องทั้งทำนองและลีลาของคำประพันธ์แต่ละชนิด

๕. อ่านโดยใช้น้ำเสียงให้เหมาะสมกับเนื้อหาและอ่านพยางค์สุดท้ายของวรรคด้วยการทอดเสียง แล้วปล่อยให้หางเสียงผวนขึ้นจุ่มก

ประโยชน์ของการท่องบทอาขยาน

การท่องจำบทอาขยานมิใช่เพียงการท่องแบบนกแก้วนกขุนทอง แต่การท่องจำบทอาขยานได้เปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกที่น่าไปสู่การคิด เมื่อมีข้อมูลมีตัวอย่างที่ดีซึ่งเป็นคลังความรู้ที่เราก็ก๊เก็บไว้กับตัว ต้องการใช่มื่อใดเราก็สามารถนำออกมาใช้ได้ทันที การท่องจำบทอาขยานเป็นพื้นฐานที่น่าไปสู่การเลือกจำบทประพันธ์ที่ดีและมีคุณค่าทั้งในเชิงภาษาและเนื้อหาที่เราได้พบในชีวิตประจำวันต่อไปการท่องจำบทอาขยานมีประโยชน์ สรุปได้ดังนี้

๑. ช่วยให้เกิดความซาบซึ้งในเรื่องที่อ่าน

๒. ฝึกการคิดวิเคราะห์ประเมินค่าเรื่องที่อ่าน

๓. เป็นตัวอย่างการใช้ภาษาที่ไพเราะ

๔. ช่วยให้มีคติประจำตัว สอนใจให้ระลึกถึงคุณธรรมที่ได้จดจำ

๕. ช่วยกล่อมเกลาและจรรโลงใจให้ประณีตมากขึ้น

๖. เป็นตัวอย่างการแต่งคำประพันธ์ตามรูปแบบที่ได้ท่องจำ

๗. ได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

๘. สามารถนำไปใช้อ้างอิงในงานต่างๆ ได้